

Бондаренко І. І.

Студент ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

ст. викл. Солончук І.В, ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Проблематика принципу гласності і відкритості цивільного процесу в Україні

Постановка проблеми: у статті викладено проблемні норми українського процесуального законодавства, що мають захищати гласність та відкритість цивільного судового процесу.

Міжнародне законодавство, як-от Загальна декларація прав людини, проголошує гласність цивільного процесу необхідністю і складовою права особи на судовий захист. За деякими винятками (наприклад, Великобританія) у цивілізованих країнах судовий розгляд проводиться публічно і окремого дозволу не потребує. [2, с. 38-39, 42]

Україна зі своїм законодавством наближена до європейського, однак, поняття «публічності» розділено на «гласність» та «відкритість». При цьому, гласність та відкритість завжди йдуть попарно, навіть на рівні принципів вони фіксуються в межах однієї статті, коли потребують розмежування, бо стосуються окремо сторін та водночас усіх інших осіб, що не беруть участь у справі. [1,3]

Цивільний процесуальний кодекс України (надалі – ЦПК) також містить норму щодо гласності та відкритості судового процесу як один з принципів його проведення. (ст.6) Прописано ряд виключень, які допускають проведення закритого процесу: державна таємниця, таємниця усиновлення, особисті відомості чи такі, що принижують честь і гідність учасників процесу.

Однак, у ст.295, що стосується форми і змісту апеляційної скарги, не вказано як одну з причин порушення права гласності. Хоч у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» (ст.106) вказано як підставу дисциплінарної відповідальності судді «*порушення засад гласності і відкритості судового процесу*», сторони в першу чергу цікавляться справедливим рішенням по справі, а не відповідальністю судді.

Ст. 11 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» теж стосується гласності і відкритості і передбачає фотозйомку, відео- та аудіозапис без окремого рішення судді, якщо така не заважає проведенню засідання і особи, що її проводять не проявляють неповаги. При цьому, трансляція потребує дозволу судді.

Досить дивне уточнення, адже трансляція є найнадійнішим засобом фіксації судового засідання, коли інші засоби по завершенню засідання можна редагувати і переробити. Тобто, саме трансляція має бути на користь судді, якщо він діє за процесуальним законодавством. А така норма свідчить про неготовність суддів до публічності засідань, як це прийнято у європейських країнах.

Ще однією проблемою є зміст ч.10 ст.74 ЦПК, яка грубо порушує принцип гласності, зобов'язуючи відповідача регулярно читати пресу у пошуках судових повісток, адже вихід у періодичному виданні такого оголошення прирівнюється до належного повідомлення відповідача, а за неявку передбачена відповідальність. [1]

Отже, порівнюючи сучасне законодавство України, що стосується теми статті, з тим, що було 10 років тому, можна помітити позитивні тенденції і приближення до стандартів романо-германської системи права. Але ще можна помітити лазівки у розмитих

формулюваннях цих принципів, що дозволяють суддям використовувати їх для своїх потреб.

XXI століття найважливішим ресурсом визначило інформацію, тому чим більше її доступно щодо цивільних судових процесів, тим справедливіші будуть рішення і зручніше проведення засідань.

Список використаних джерел:

- 1- Лисак В. Судочинство: гласність чи права людини// Віче. – квітень 2006. – №7
- 2- Городовенко В.В. Принцип гласності та відкритості у вітчизняному судочинстві: проблеми реалізації// Вісник Верховного Суду України. – 2011. – №9(133). – с.38-43
- 3- Менів О. Проблеми розуміння принципу гласності та публічності цивільного судочинства// Юридичний журнал . - Київ : Юстініан. – 2009. – № 11. – с.98-101.
- 4.Цивільний процесуальний кодекс України.
- 5.Закон України «Про судоустрій та статус суддів»